

عنوان مقاله:

بررسی فرایند نسب سازی شیخ صفی الدین اردبیلی از نسخه ابن بزاز تا دست کاری های طریقتی و سلطنتی و بازتاب آن در منابع صفوی

محل انتشار:

دو فصلنامه پژوهشهای ادب عرفانی (گوهر گویا)، دوره 15، شماره 1 (سال: 1400)

تعداد صفحات اصل مقاله: 27

نویسندگان:

محمود فتوحی رودمعجنی - استاد گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد

علی صادقی حسن آبادی - دانشجوی دکتری رشته زبان و ادبیات فارسی دانشگاه فردوسی مشهد، گرایش ادبیات عرفانی

سید علی اصغر میرباقری فرد - استاد گروه زبان و ادبیات فارسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه اصفهان

خلاصه مقاله:

مسئله سیادت شیخ صفی الدین اردبیلی، جد صفویان، از مسائل پرمجاده در تاریخ صفویان است. مهم ترین سند برای شناخت نسب نامه صفویان کتاب صفوهالصفا است که ابن بزاز اردبیلی (تالیف ۷۵۹ ق.) در ترجمه احوال، سخنان و کرامات شیخ صفی الدین نوشته و از همان آغاز دستخوش دخل و تصرفات بسیاری شده است؛ از این رو نگارندگان برای حل مناقشات درباره سیادت شیخ صفی الدین تصمیم دارند با بررسی نسخه های صفوهالصفا و تبارشناسی آنها، وضعیت سیادت شیخ و خاندان صفوی را روشن کنند و بازتاب این تغییرات را در منابع صفوی نشان دهند. بررسی های نسخه شناختی بیانگر ردیابی سیادت شیخ صفی الدین در نسخه نزدیک به نسخه مولف و تلاش های تدریجی و گام به گام رهبران طریقت صفوی برای تشدید سیادت اوست؛ همچنین در نسخه های پیشاصفوی کوشش شده است سیادت او به سیادت حسینی تبدیل شود؛ در این امر می توان به تلاش های آگاهانه و یکباره میرابوالفتح برای تکمیل سیادت شیخ صفی الدین اشاره کرد. او این کار را با انتساب اجداد و فرزندان شیخ صفی الدین به سیادت حسینی و با انتساب خرقة شیخ زاهد گیلانی، استاد و پدرخانم، به خاندان سیادت در نسخه های صفوی به انجام رسانده است؛ از این رو هدف رهبران طریقت صفوی اثبات سیادت حسینی شیخ صفی الدین و برتردانی او و طریقت صفوی بر دیگر مشایخ و طریقت های عرفانی از طریق سیادت حسینی بوده است؛ هدف میرابوالفتح اثبات سیادت حسینی شیخ صفی الدین، انتساب حاکمان صفوی به شیخ صفی الدین حسینی نسب و معرفی آنان در مقام دنبال کنندگان طریقت معصومین در عصر غیبت برای حکومت بر ایران و کسب مشروعیت سیاسی بوده است؛ البته در منابع تاریخی، رفتارهای متفاوت و متناقض مورخان درباره سیادت شیخ صفی الدین بازتاب یافته است و منابع تاریخی به سه دسته منابع خاموش، مردد و موید تقسیم می شود.

کلمات کلیدی:

شیخ صفی الدین اردبیلی، سیادت، نسخه های صفوهالصفا، دست کاری های طریقتی و سلطنتی، بازتاب در منابع صفوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1259201>

